

pagrindėjų) buvo parengti ir išleisti reikšmingi serijiniai Europos tautų etninių muzikos instrumentų tradicijas nagrinėjantys veikalai. Vieną tomą apie slovakų muzikos instrumentus 1983 m. išleido ir recenzuojamos monografijos autorius³. Sistemos esmė – etninius muzikos instrumentus siūloma gvildinti vieninga tvarka, atskirais klausimais: nuo vardų ir jų reikšmės aiškinimo, gamybos būdų, atlikimo ypatumų, repertuaro nagrinėjimo iki istorijos duomenų pasitelkimo. Europos mokslo sistemos laikosi dauguma nūdienos mokslininkų, jos laikėsi ir recenzentas, kartu su Marija Baltrėnienė 1991 m. išleidęs darbą apie lietuvių liaudies muzikos instrumentus⁴.

Garsaus Europos mokslininko, daugelio tarptautinių mokslo organizacijų nario O. Elscheko monografija apie *fujarą* yra pasirinkto vieno etninio muzikos instrumento įvairiopo ištyrimo pavyzdys, pasitelkiant ne tik humanitariniams mokslams įprastą archyvų, istorijos šaltinių, mokslo veikalų ir ekspedicijų duomenų analizavimo metodiką, bet ir objektyvius akustikos tyrimus, atskleidžiančius žmogaus ausiai pagaunamus ir sąmone suvokiamus, tačiau be tikslųjų mokslų metodikos nelengvai paaiškinamus muzikos instrumentų garso išgavimo, jo susidarymo ir grojimo galimybių panaudojimo dėsningumus, be

.....

Emsheimer, Erich Stockmann. Vorbermerkungen zu einem Handbuch der europäischen Volksmusikinstrumente, *Deutsches Jahrbuch für Volkskunde*, 1959, No. 5, p. 412–416; Oskár Elschek, Erich Stockmann. Typologie der Volksmusikinstrumente, *Studia Instrumentorum Musicae Popularis*, 1969, No 1, p. 11–12.

3 Oskár Elschek. *Die Volksmusikinstrumente der Tschechoslowakei, Teil 2: Die slowakischen Volksmusikinstrumente*, Leipzig, 1983.

4 Marija Baltrėnienė, Romualdas Apanavičius. *Lietuvių liaudies muzikos instrumentai*, Vilnius, 1991.

kurių ištyrimo šiandien negalime galvoti apie etnomuzikologijos pažangą. Šitokie tarpdalykiniai tyrimai būtini ir Lietuvoje, juo labiau kad tikslųjų mokslų atstovai, su kuriais recenzentas nuo 1977 m. bendradarbiauja, visada mielai konsultuoja ir padeda šitokius akustinius tyrimus atlikti.

Romualdas Apanavičius

Stasys Skrodenis. FOLKLORAS IR GYVENIMAS: Straipsnių rinkinys, Vilnius: Vilniaus pedagoginio universiteto leidykla, 2010. – 490 p.

Palyginti neseniai folklorinės lietuviškos literatūros lentyną papildė žinomo folkloristo Stasio Skrodenio mokslo ir mokslo populiarinimo straipsnių rinktinė *Folkloras ir gyvenimas*. Išraiškos ir potekstės požiūriu neutrali knygos antraštė potencialiam skaitytojui galbūt išsyk nežada didelės intrigos. Vis dėlto, būdamas grynas, teisingas ir nepretenzingas, šis pavadinimas toli gražu nėra vienaprasmiškas. Ir aprėpia jis daugiau, nei iškart į galvą šaunanti stereotipiška tiesa apie tautosakos ir gyvenimo sąsają.

Ši knyga tapo profesoriaus S. Skrodenio nuoseklių folkloro tyrinėjimų, besiša-kojančių keliomis kryptimis, apibendrinimu. Į knygą sudėti straipsniai, parašyti 1963–2008 metais. Čia jie publikuojami dviejuose skyriuose. Į pirmąjį, pavadintą „Liaudies poetinio žodžio prasmės ir raiška“, sudėtos 34 publikacijos. Savo problematika jos ganėtinai įvairios, tad galima nebent priminti keletą būdingesnių temų: kalendorinės tautosakos ir papročių turinys, gyvavimo ypatumai, įvairios liaudies dramos apraiškos, folklorinių ir etnografinių elementų panaudojimas mėgėjiškoje ir profesionalioje kūryboje, teoriniai ir praktiniai šiuolaikinio folkloro gyvavimo

klausimai, folkloro sociokultūrinė reikšmė bei vaidmuo tautos ir valstybės gyvenime.

Antrasis knygos skyrius, sudarytas iš 19 tekstų, apibendrina S. Skrodenio įdirbį folkloristikos istoriografijos baruose. Įvairiomis progomis profesoriaus rašyta apie keturiolika asmenybių, užrašinėjusių, skelbusių ar tyrusių tautosaką. Autorius, būdamas kruopštus bibliografas ir rankraščių tyrinėtojas, aprašė Dionizo Poškos, Jurgio Pabrėžos, Simono Stanevičiaus, Motiejaus Valančiaus, Oskaro Kolbergo, Kazimiero Jauniaus, Vinco Krėvės-Mickevičiaus, Adolfo Sabaliausko, Antano Salio, Juozo Baldžiaus-Baldausko „prisilietimus prie tautosakos“. O štai Marijos Čilvinaitės, Zenono Slaviūno, Norberto Vėliaus, Leonardo Saukos indėlis į tautos tradicinės kultūros tyrinėjimus pristatomas remiantis ne tik paties autoriaus profesiniu pažinimu, bet ir asmenine, kolegiška patirtimi.

Knyga, apimanti per bene pusę amžiaus parašytus straipsnius, ir pati gali būti suvokiama kaip tam tikras lietuvių folkloristikos epizodas, pajėgus atskleisti ne tik jos autoriaus mokslinius interesus, bet ir skaitoma „kaip dokumentas, vienaip ar kitaip nušvietęs to meto (tarybinio laikotarpio) lietuvių folkloristikos vingius, socialinius folkloro gyvavimo aspektus“ (p. 9). Šiuo požiūriu ir pats Stasys Skrodenis, ir jo mokslo darbai tapo reiškiniumi, kuris nusipelnė būti vertinamas įvairialypiame kontekste.

Manyčiau, kad ši knyga, vėl pristatydama tiek ankstyvuosius, tiek pastarojo dešimtmečio profesoriaus S. Skrodenio lietuvių folkloristikos darbus, aktualina tradicinės kultūros tyrimus apskritai – vienu atveju galbūt skatindama tyrimus tęsti bei plėtoti, kitu – leisti į diskusijas, o gal tiesiog drauge su autoriumi pasigilinti į tautosakos kūrinų prasmes.

Jurgita Ūsaitytė